

คู่มือ ประโยค ป.๓ “อรรถกถาธรรมบท ภาค ๕ แปลโดยอรรถ” เล่มนี้ แปลมาจากอรรถกถาธรรมบท ภาษาบาลี ภาค ๕ ซึ่งเป็นผลงานของพระพุทฺธโชติสาจารย์ นักปราชญ์ชาวอินเดีย ผู้มีชื่อเสียงก้องก้องเดินทางไปสิงหล (เกาะลังกา) เพื่อแปลพระไตรปิฎกและอรรถกถาจากภาษาสิงหลเป็นภาษาบาลี เมื่อ พ.ศ.๙๕๖ เป็นสำนวนการแปลอรรถกถา ซึ่งเป็นหลักสูตรวิชาแปลมคธเป็นไทย ชั้นประโยค ป.๓ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ศึกษาเนื้อหาหรือเรื่องราว จำนวน ๓ วรรค คือ

ปาปวรรค หมวดว่าด้วยบาป มุ่งเน้นให้รู้จักบุญและบาป รวมทั้งผลของบุญและบาปว่ามีความแตกต่างกัน ให้พยายามรีบเร่งทำบุญและเว้นบาป บุญต้องหอบ บาปต้องละ ถ้าทำบุญช้า บาปมักจะเข้ามาแทนที่

ทัณฑวรรค หมวดว่าด้วยอาชญา มุ่งเน้นเกี่ยวกับการลงทัณฑ์ คือการใช้กำลังทำร้าย เช่นฆ่าหรือเบียดเบียนผู้อื่น ให้ได้รับความเดือดร้อน หรือพูดวาจาหยาบคายให้ร้ายป้ายสี มุ่งหมายให้เห็นว่า สัตว์ทั้งหลายรักสุขเกลียดทุกข์ด้วยกันทั้งนั้น ไม่ควรเบียดเบียนกัน ผู้ที่เบียดเบียนผู้อื่น จะได้รับโทษต่างๆ เช่น ได้รับทุกขเวทนาอย่างแรงกล้า เสื่อมทรัพย์ ถูกทำร้าย มุ่งหมายให้เว้นการลงทัณฑ์ ให้อยู่เหมือนพราหมณ์(ผู้ลอยบาป) สมณะ(ผู้สงบ) ภิกษุ (ผู้ทำลายกิเลส)

ชราวรรค หมวดว่าด้วยชรา มุ่งเน้นเกี่ยวกับความชรา คือ ความแก่ ความทรุดโทรม ซึ่งเป็นเสมือนไฟเผาผลาญชีวิตสรรพสัตว์อยู่เป็นนิตย์ ความแก่ชรา นี้ แม้จะเป็นความจริงด้านหนึ่งของชีวิต แต่ก็ไม่เป็นที่น่าปรารถนาของมนุษย์ไม่ว่าหญิงหรือชาย หากสอนเรื่องนี้ด้วยวิธีการธรรมดา อาจไม่เป็นที่พอใจของผู้ฟัง และไม่

เกิดประโยชน์มากนัก มุ่งหมายให้ใช้วิธีการสอนต่างๆ กัน เช่น ทรงสอนอุตตรากิกษุณีผู้มีอายุ ๑๒๐ ปีว่า “ร่างกายนี้แก่หง่อมแล้ว เป็นที่อาศัยของโรค แตกทำลายง่าย ร่างกายอันเนาเปื่อยผุพังนี้ จักแตกสลายทำลายไป เพราะชีวิตสั้นสุดลงที่ความตาย” ผลจาก พระดำรัสนี้ ทำให้อุตตรากิกษุณี บรรลุเป็นพระโสดาบัน อัน ธรรมดาว่าแม้ชีวิตจะต้องแก่ชราไป ตามกาลเวลา ถ้ารู้จักแสวงหา ปัญญา และไม่ประมาท ไม่มัวเมาอยู่ในโลก ก็เป็นการแก่อย่างมี คุณค่า ไม่แก่เปล่า

คู่มือ ประโยค ป.๖.๓ “อรรถกถาธรรมบท ภาค ๕ แปลโดย อรรถ” เล่มนี้ แปลโดยคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย กล่าวถึงเนื้อหาหรือเรื่องราวปาปวรรค หมวดว่าด้วยบาป มี จำนวน ๑๒ เรื่อง ๑๖ คาถา ในวรรคนี้ มุ่งเน้นถึงบาปคำว่าบาป หมายถึงกายทุจริตวจีทุจริตมนทุจริตหรืออกุศลจิตพระผู้มีพระภาค ตรัสสอนให้เห็นโทษของการทำบาป คือความทุกข์ และให้ละเว้น หลีกเลียงจากบาป ดูกุศลรักชีวิตหลีกเลียงยาพิษได้ ให้เห็นอานิสงส์ คือความสุขที่เกิดจากการสั่งสมบุญคือกายสุจริตวจีสุจริตมนสุจริต และการให้ทานการบำเพ็ญวัตรมีอุปชฌายวัตรเป็นต้นให้รับทำบุญ เพราะถ้าทำบุญซ้ำใจจะยินดีในบาปคนทำบาปย่อมได้รับผลของ บาปมีอาจจะหลีกหนีพ้นไปได้ดุจเดียวกับความตายที่ไม่อาจจะพ้น ไปได้ฉะนั้นกล่าวถึงเนื้อหาหรือเรื่องราวทณทวรรค หมวดว่าด้วย อาชญา มีจำนวน ๑๑ เรื่อง ๑๗ คาถา ในวรรคนี้ มุ่งเน้นการลง ทณฑ์คำว่าลงทณฑ์คือการใช้กำลังทำร้ายเช่นฆ่าหรือเบียดเบียน บุคคลอื่นหรือสัตว์อื่นให้ได้รับความเดือดร้อนโดยการใช้ท่อนไม้ก้อน ดินและวาทาที่ หยาบคายให้ร้าย ป้ายสี ทรงแสดงว่า ความ

เดือดร้อนความทุกขไม่มีใครต้องการสัตว์ทั้งหลายย่อมกลัวความ
ทุกขความเดือดร้อนจะมีก็แต่พระชินาสพเท่านั้นที่ปราศจากความ
กลัวเมื่อรู้อย่างนี้จึงไม่ควรเบียดเบียนสัตว์อื่นและไม่ควรให้ใคร
เบียดเบียนเพราะผู้เบียดเบียนผู้อื่นย่อมได้รับโทษอย่าง๑ใน๑๐
อย่างคือมี ทุกขเวทนาอย่างแรงกล้า เป็นต้น นอกจากนี้ยังทรง
แสดงให้เข้าใจความเป็นพรหมณ์ (ผู้ลอยบาป) ความเป็นสมณะ (ผู้
ระงับบาป) ความเป็นภิกษุ (ผู้ทำลายกิเลสได้) โดยการป้องกันอกุศล
วิตกด้วยความมีหิริและสังเวคธรรมคือสโหดตปปัญาณ (ญาณที่มี
โอดตปปะ) เพียบพร้อมด้วยวิชาและจรรยาที่มีสติมั่นคงเป็นเหตุให้
ถึงความสิ้นไปแห่งวิภูฏทุกข และกล่าวถึงเนื้อหาหรือเรื่องราวชรา
วรรค หมวดว่าด้วยชรา มีจำนวน ๙ เรื่อง ๑๑ คาถา ในวรรคนี้
มุ่งเน้นความชราคำว่าชราหมายถึงความแก่ความทรุดโทรมจัดเป็น
กองหนึ่งในไฟ๑๑กองที่แผดเผาสรรพสัตว์ทั้งหลายอยู่เป็นนิตยไฟ
๑๑กองนั้นคือราคะโทสะโมหะชาติชรามรณะโสกะปริเทวะทุกข
โทมนัสและอุปายาส พระผู้มีพระภาคทรงแสดงว่าเหตุที่สัตว์
ทั้งหลายถูกไฟ๑๑กองนี้เผาก็เพราะถูกความมืดคืออวิชชาปกคลุมไว้
ดังนั้น จึงควรรีบแสวงหาดวงประทีปคือญาณไม่ควรประมาทยึดติด
ในร่างกายนี้เป็นรังแห่งโรคมืดแต่จะเก่าทรุดโทรมแตกสลายไปแต่
ธรรมของสัตว์บุรุษคือโลกุตตรธรรม๙ประการหาได้เก่าแก่ทรุดโทรม
ไปไม่